

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра Менеджмент, публічне управління та HR-технології
повна назва кафедри

**УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ
СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи магістра
за освітньою програмою «Менеджмент організацій і адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»

Розробив: здобувач вищої освіти
за другим (магістерським) рівнем
(роботу виконано самостійно,
відповідно до принципів
академічної доброчесності)
групи 216-МОА-д23
Ігор МІЩУК
(власне ім'я та прізвище)

Керівник:
к-т екон. наук, доцент
Уляна СТОРОЖИЛОВА
(власне ім'я та прізвище)

Рецензент Вікторія ОВЧИННІКОВА
(власне ім'я та прізвище)

Харків – 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота включає в себе 13 слайдів презентації, 94 аркуші пояснювальної записки формату А4, що включає 13 рисунків, 12 таблиць, 75 літературних джерел.

Ключові слова: ЯКІСТЬ, УПРАВЛІННЯ, ПРОДУКЦІЯ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, КАДРОВА ПОЛІТИКА.

Об'єктом дослідження є суб'єкт підприємницької діяльності, зокрема підприємство-виробник споживчих товарів.

Метою роботи є дослідження теоретичних аспектів управління якістю продукції та розробка науково-практичних рекомендацій для ефективного управління якістю на підприємстві

У роботі досліджено теоретичні аспекти поняття якості продукції та управління якістю, розглянуті основні концепції управління якістю продукції в Україні, а також визначено роль кадрового потенціалу в системі управління якістю.

Проаналізовано сучасні практики управління якістю, наведено основні параметри та їх результативність.

В ході дослідження були отримані кілька нових наукових і практичних результатів, які можуть бути впроваджені на підприємствах для удосконалення управління якістю продукції. До них належать: впровадження змін у кадровій політиці підприємства з метою поліпшення управління якістю, використання сучасних технологій та програмного забезпечення для ефективного управління якістю продукції, а також створення агрегованого індексу якості продукції як інструменту вимірювання і моніторингу рівня якості.

ABSTRACT

This qualification work includes 13 presentation slides, 94 sheets of an explanatory note of A4 format, including 13 figures, 12 tables, 75 literary sources.

Keywords: QUALITY, MANAGEMENT, PRODUCTS, COMPETITIVENESS, PERSONNEL POLICY.

The object of the study is a business entity, in particular an enterprise producing consumer goods.

The purpose of the work is to study the theoretical aspects of product quality management and develop scientific and practical recommendations for effective quality management at the enterprise

The paper studies the theoretical aspects of the concept of product quality and quality management, considers the basic concepts of product quality management in Ukraine, and determines the role of human resources in the quality management system.

Modern practices of quality management are analyzed, the main parameters and their effectiveness are given.

In the course of the study, several new scientific and practical results were obtained, which can be implemented at enterprises to improve product quality management. These include: implementation of changes in the personnel policy of the enterprise in order to improve quality management, the use of modern technologies and software for effective product quality management, as well as the creation of an aggregate product quality index as a tool for measuring and monitoring the level of quality.

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра Менеджмент, публічне управління та HR-технології

Ступінь вищої освіти магістр

Освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
д.е.н., професор
(вчене звання)

(підпис)

Олена ДИКАНЬ
(власне ім'я та прізвище)

21 жовтня 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Ігору Міщуку

(власне ім'я та прізвище)

1. Тема роботи «Удосконалення управління якістю продукції суб'єкта підприємницької діяльності»

керівник роботи Уляна Сторожилова, к-т екон. наук, доцент

(власне ім'я та прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено розпорядженням по економічному факультету від “21” жовтня 2024 року № 22/24

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 12 січня 2025 року

3. Вихідні дані до роботи Статистична звітність підприємств, нормативно правові та законодавчі акти України, науково-методичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали періодичних видань, аналітичні і статистичні матеріали Держкомстату України та результати власних розрахунків

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Сутність якості продукції та роль управління: теоретичні підходи. Аналіз концепції управління якістю продукції суб'єкта підприємництва. Вплив кадрового потенціалу на систему управління якістю. Дослідження сучасних практик управління якістю продукції. Оцінка ефективності управління якістю на підприємстві. Ідентифікація загроз і ризиків управління якістю на підприємстві. Розвиток кадрової політики для підвищення ефективності управління якістю. Використання інноваційних технологій та програмного забезпечення для управління якістю. Розширення конкурентних можливостей через вдосконалення якості продукції та управлінських процесів.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1 Теоретичні основи системи управління якістю продукції- чотири слайди. 2
Аналіз організації системи управління якістю продукції на підприємстві - чотири
слайди. 3 Шляхи вдосконалення управління якістю продукції суб'єкта
підприємницької діяльності - чотири слайди.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 21 жовтня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Срок виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи системи управління якістю продукції	15.11.2024	
2	Аналіз організації системи управління якістю продукції на підприємстві	10.12.2024	
3	Шляхи вдосконалення управління якістю продукції суб'єкта підприємницької діяльності	08.01.2025	
4	Графічна частина	10.01.2025	

Здобувач вищої освіти Ігор МІЩУК
 (підпис) (власне ім'я та прізвище)

Керівник роботи Уляна СТОРОЖИЛОВА
 (підпис) (власне ім'я та прізвище)

Зміст

Вступ	6
1 Теоретичні основи системи управління якістю продукції	9
1.1 Сутність якості продукції та роль управління: теоретичні підходи	9
1.2 Аналіз концепції управління якістю продукції суб'єкта підприємництва	15
1.3 Вплив кадрового потенціалу на систему управління якістю	26
Висновки до першого розділу	29
2 Аналіз організації системи управління якістю продукції на підприємстві	31
2.1 Дослідження сучасних практик управління якістю продукції	31
2.2 Оцінка ефективності управління якістю на підприємстві	42
2.3 Ідентифікація загроз і ризиків управління якістю на підприємстві	51
Висновки до другого розділу	56
3 Шляхи вдосконалення управління якістю продукції суб'єкта підприємницької діяльності	59
3.1 Розвиток кадрової політики для підвищення ефективності управління якістю	59
3.2 Використання інноваційних технологій та програмного забезпечення для управління якістю	65
3.3 Розширення конкурентних можливостей через вдосконалення якості продукції та управлінських процесів	69
Висновки до третього розділу	78
Висновок	81
Список використаної літератури	87

Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис.	Дата				
Розробив		Міщук І.Ю.			Удосконалення управління якістю продукції суб'єкта підприємницької діяльності	Літ.	Аркуш	Аркушів
Перевірив		Сторожилова				5	94	
Н. Контр.		Крихітіна Ю.О.			УкрДУЗТ			
Затверд.		Дикань О.В.						

Список використаної літератури

- 1 Ashaolu B. Why Quality Management Really Matters. 2022. URL: <https://www.propelsoftware.com/blog/why-quality-management-really-matters>.
- 2 Barone A. Quality Management. 2022. URL: <https://www.investopedia.com/terms/q/quality-management.asp>
- 3 Freeman G. What is Quality Management and Why Does it Matter? 2019. URL: <https://www.qualitymag.com/articles/95237-what-is-quality-management-andwhy-does-it-matter>.
- 4 Gerasymchuk S. European Standardization in Ukraine. 2017. URL: <https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/Final-Draft-analysis-Ukraine.pdf>.
- 5 Hutchins, D. Just in Time / D. Hutchins. – Gower Publishing Ltd., Brookfield Vermont, USA. - 1999. – 256 p.
- 6 International ISO Standard 9000. URL: <https://www.chinaoils.cn/uploads/soft/20201216/1608081060182370.pdf>.
- 7 Kaletnik G., Honcharuk I., Okhota Yu. The Waste-Free Production Development for the Energy Autonomy Formation of Ukrainian Agricultural Enterprises. Journal of Environmental Management and Tourism. 2020. Vol. XI. <http://efm.vsau.org/> 138 Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2022, № 2 № 3 (43). P. 513–522. DOI: [https://doi.org/10.14505/jemt.v11.3\(43\).02](https://doi.org/10.14505/jemt.v11.3(43).02).
- 8 KyivstarBusinessKub: дослідження «Що з бізнесом?» URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/shho-z-biznesom-korotko-pro-golovni-zminy-v-ekonomiczi-ta-biznesi-v-zhovtni>
- 9 Lukianykhin, V.A. The impact of corporate social responsibility on company`s reputation / V.A. Lukianykhin, M.S. Zhuk, M.S. Shkurat // Модели, системы, сети в экономике, технике, природе и обществе. -2014. -№1. -С. 138-142.
- 10 Lutsenko D., Shulga D. ACAA: Integrating into the EU's industrial products market. 2019. URL: <https://www.civic->

synergy.org.ua/wpcontent/uploads/2018/04/ACAA-integrating-into-the-EU-s-industrial-productsmarket_en_2019.pdf.

11 Sabella, A., Kashou, R., & Omran, O. (2014). Quality management practices and their relationship to organizational performance. *International of Operation & Production Management*, 34(12), 1487-1505. <https://doi.org/10.1108/IJOPM-04-2013-0210>

12 Sadikoglu, E., & Olcay, H. (2014). The effects of total quality management practices on performance and the reasons of and the barriers to TQM practices in Turkey. *Advances in Decision Sciences*, 2014, 1-17. <https://doi.org/10.1155/2014/537605>

13 The ISO Survey of Certifications – 2013. Switzerland: ISO. (2013). www.iso.org. Retrieved from <http://www.iso.org/iso/home-standards/certification/isosurvey.htm?certificate=ISO%209001&countrycode=UA#countrypick>.

14 Ukraine's sectoral integration into the EU: preconditions, prospects, challenges. 2020. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_eng.pdf.

15 Valmohammadi, C., & Roshanzamir, S. (2015). The guidelines of improvement: Relations among organizational culture, TQM, and performance. *International Journal of Production Economics*, 164, 167-178. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2014.12.028>

16 Акуленко К. З. Вдосконалення системи керування якістю продукції на вітчизняних агропромислових підприємствах. *Економіка та держава*. 2019. №20 С. 86-91.

17 Бас Ю. В., Вишневський С. С. Механізм управління якістю продукції на підприємстві. *Наука й економіка*. 2015. Вип. 1. С. 56-61.

18 Безродна С.М. Управління якістю: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Чернівці: ПВКФ «Технодрук». 2017. 174 с.

19 Білецький Е.В., Янушкевич Д.А., Шайхлісламов З.Р. Управління якістю продукції та послуг: навчальний посібник. Харків: Харківський

торговельно-економічний інститут КНТЕУ. 2015. 222 с.

20 Білоцерківський О. Б. Економіко-математичне моделювання : текст лекцій / О. Б. Білоцерківський, Н. В. Ширяєва, О. О. Замула. – Х.: НТУ "ХПІ", 2010. – 108 с.

21 Бондаренко С.М. Оцінка рівня якості продукції на підприємстві / С.М. Бондаренко, А.Ю. Леус // Ефективна економіка. – 2017. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://surl.li/febr.rr>.

22 Брояка А. А. Удосконалення системи управління якістю та безпечністю агрохарчової продукції в умовах євроінтеграційних процесів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2021. №3. С. 85-103.

23 Валявський С.М. Управління якістю продукції на підприємстві в умовах входження України в ЄС. Ефективна економіка. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4617> (дата звернення: 24.10.2024).

24 Варава Л. Формування ефективних систем управління якістю залізорудної продукції на гірничодобувних підприємствах URL: <http://knu.edu.ua/Files/V29verst/87.pdf>.

25 Власенко І. В. Роль системи управління якістю в забезпеченні конкурентоспроможності продукції промислового підприємства. Економіка і організація управління. 2021. Вип. 3. С. 194-203.

26 Глебова А.О., Карчевський Б.О. Системи управління якістю на підприємстві в умовах євроінтеграційних процесів. URL: <http://globalnational.in.ua/archive/8-2015/73.pdf> (дата звернення: 24.10.2024).

27 Гоменюк О.І. Якість продукції як економічна категорія забезпечення конкурентоспроможності продукції. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2012. № 4(62). С.286-289.

28 Горачук В. В. ДСТУ ISO 9001:2009: інформаційна модель системи управління якістю. Медична інформатика та інженерія. 2016. № 1. С. 62-64.

29 Горшков Л. Інтегровані системи менеджменту для стійкого розвитку підприємств URL: <http://ecoj.dea.gov.ua/wpcontent/uploads/2013/02/gorshkov.pdf>.

30 Господарський Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> 82

31 Гримак А. В., Кравців І. К., Урбан І. Р. Маркетинг, як економічна категорія інформаційного супроводу стандартизації систем управління якістю продукції підприємств ветмедицини. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. 2021. № 10(1). С. 68-73.

32 Гринчуцька С.В. Управління якістю. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/161834033.pdf> (дата звернення: 27.10.2024).

33 Гришко О. А. Мотиваційний механізм управління якістю праці персоналу підприємства залізничного транспорту: методичні аспекти. Інноваційна економіка. 2016. № 5-6. С. 124-133.

34 Грозний І. С. Методи та підходи до управління якістю розвитку промислових підприємств. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2015. Т. 20. Вип. 3. С. 75-79.

35 Давидова І. О. Інформаційне забезпечення управлінських рішень у системі інформаційного менеджменту. Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації. 2015. Вип. 46. С. 16–25.

36 ДСТУ ISO 19011:2018. Настанови щодо проведення аудитів систем управління (ISO 19011:2018, IDT). URL: [https://pqmonline.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-19011-2018-\(rus\).pdf](https://pqmonline.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-19011-2018-(rus).pdf)

37 ДСТУ ISO 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT) https://m.tntu.edu.ua/storage/pages/00000651/dstu9000-2015_osnovni_pol.slovnyk.pdf

38 ДСТУ ISO 9001:2009. Національний стандарт України. Система управління якістю. URL: https://old.gereho.dp.ua/index/info_dstu_iso_9001-2009.html.

39 ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT) <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/DSTU-ISO-9001-2015.pdf>

40 Дубодєлова А.В. Впливові чинники процесу розроблення та

впровадження системи управління якістю на вітчизняних підприємствах за міжнародними стандартами ISO СЕРІЇ 9000 URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9739/1/05.pdf>.

41 Д'яконова А. К., Тітомир Л. А., Халілова-Чуваєва Ю. О., Коротич О. М. Стандартизація і обґрунтування управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2021. № 4. С. 50-66.

42 Калита П.Я. Загальне управління якістю – шлях до досягнення високого рівня досконалості. К: Наукова думка. 2013.145 с.

43 Капінос Г.І., Ларіонова К.Л., Липчак М.І. Проблеми та перспективи впровадження концепції загального менеджменту якості (TQM) на вітчизняних підприємствах в умовах євроінтеграції. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. 2019. № 4. Т. 1. С. 100–105. DOI: 10.31891/2307-5740-2019-272-4-1-100-105.

44 Кузьменко М.М., Богацька Н.М. Якість продукції як фактор конкурентоспроможності продукції та підприємства загалом. Молодий вчений. 2017. № 11 (51). С.57-65.

45 Лисенко О. М. Особливості розробки інтегрованих систем менеджменту на основі міжнародних стандартів в Україні. Вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія: Технічні науки. 2016. № 3. С. 17–23.

46 Лисенко О. М. Системи управління якістю: особливості впровадження згідно з новою версією стандарту ISO 9001. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. № 1. С. 27-34.

47 Малюк О. С. Оцінка якості продукції промислового підприємства / О.С. Малюк, Т.В. Саприкіна // Економіка та управління підприємствами. – 2018. – № 18. – С. 490–494.

48 Малярець Л. М. Економіко-математичні методи та моделі : навчальний посібник / Л. М. Малярець. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. –

412 с.

49 Маховка В. М., Вишовський В. М. Формування системи управління якістю продукції підприємства в сучасних умовах господарювання. Економічний форум. 2016. № 2. С. 189-193.

50 Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем спеціальності 073 "Менеджмент" / укладачі : О. В. Дикань, Ю. О. Крихтіна ; кафедра менеджменту і адміністрування. - Харків : УкрДУЗТ, 2021. - 35 с.

51 Мина Ж. В., Пелешишин О. П., Ярکا У.Б. Інтеграція міжнародних стандартів управління якістю у загальну систему документообігу вищого навчального закладу. Управління розвитком складних систем. 2016. Вип. 25. С. 144-150.

52 Мишко О. Інноваційний підхід до вдосконалення системи управління якістю на підприємстві. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. № 2. С. 39-44.

53 Надобних О. О., Богацька Н. М. Якість продукції як один з найважливіших критеріїв підвищення конкурентоспроможності підприємства. Молодий вчений. 2014. № 11. С. 86–89.

54 O-DEKRA Expert Ukraine. [URL:https://www.dekra.ua/ru/o-dekraexpert-ukraine/](https://www.dekra.ua/ru/o-dekraexpert-ukraine/)

55 Одайник С. Ф. Оцінювання ефективності управління якістю загальної середньої освіти в регіоні. ScienceRise. Pedagogical Education. 2016. №7. С. 42-45.

56 Олійник Є. О., Олійник А. С., Пилипченко О. Г., Пугін О. С. Управління якістю продукції: сутність, принципи, основні підходи. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 79–86. DOI: [10.32702/2306-6792.2019.23.79](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.23.79)

57 Петрова І.А. Загальні методи визначення якості та безпеки споживчих товарів : навч.-практ. посіб. // І.А. Петрова, С.О. Петров, Л.В. Кричківська. – Харків : ФОП Крамаренко Ю.М., 2017. – 233 с.

58 Поліщук Ю. Т., Бернадська О. О. Облікове забезпечення управління витратами на якість продукції. Бізнес Інформ. 2020. № 12. С. 326-331.

59 Попович Т., Галько Л. Ідентифікація та управління ризиками в процесі впровадження системи управління якістю в організації. Актуальні проблеми менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки: Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Тернопіль, 17 квіт. 2019 р.). С. 193– 197.

60 Посохов І. М. Аналіз ризиків управління в системі менеджменту якості підприємства. БізнесІнформ. 2016. № 1. С. 311 – 315.

61 Про захист прав споживачів. Закон України від 12.05.1991 № 1023-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>

62 Про стандартизацію. Закон України. від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>

63 Сатир Л.М. Аналітичний кваліметричний підхід до оцінки якості продукції як інструмент прийняття ефективних стратегічних рішень / Л.М. Сатир, Р.П. Задорожна, А.В. Непочатенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2021. – № 17. – С. 18–24.

64 Світлишин, І. І. (2023). Методичний підхід до оцінювання якості продукції. *Економіка, управління та адміністрування*, (1(103)), 64–69. [https://doi.org/10.26642/ema-2023-1\(103\)-64-69](https://doi.org/10.26642/ema-2023-1(103)-64-69)

65 Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT) : ДСТУ ISO 9001:2015. [На заміну ДСТУ ISO 9001:2009; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 24 с.

66 Системи управління якістю. Вимоги: ДСТУ ISO 9001:2009 [Чинний з 2009-09-01]. Київ : Держспоживстандарт України. 2009. 28 с.

67 Слободяник Я.С. Операції з давальницькою сировиною та толінгові операції: в чому ж різниця? Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. Київ: ДП «Інформ. – аналіт. агентство». 2020. С. 85-87.

68 Смерницький Д. В. Забезпечення управління якістю відповідно до стандартів серії ISO при розробці та виготовленні науково-технічної продукції: правове регулювання. Криміналістичний вісник. 2016. № 1. С. 22- 30.

69 Стан, потреби та перспективи бізнесу в умовах війни, квітень 2023 рік дослідження стану та потреб малого та середнього бізнесу (МСБ) в умовах повномасштабного вторгнення // Центр інноваційного розвитку України. URL:<https://cid.center/state-needs-and-prospects-of-business-in-the-conditions-of-war-april-2023/>

70 Тарасова О.В., Левицька О.В. Сучасні концепції управління якістю продукції. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19494/05-Tarasova.pdf> (дата звернення: 04.11.2024).

71 Тарасова О.В., Левицька О.В. Сучасні концепції управління якістю продукції. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19494/05-Tarasova.pdf> (дата звернення: 04.11.2024).

72 Ткаченко А. М., Іванова М. І. Використання статистичних методів управління якістю в логістичному процесі. Траектория науки. 2016. Т. 2. № 4. С. 109-126. Траченко Л.А. Системи управління якістю підприємств сфери інжинірингу: монографія. Одеса: ОНЕУ. 2019. 378 с.

73 Харченко Т. Б. Впровадження бенчмаркінгу як інструменту управління якістю. Молодий вчений. 2016. № 6. С. 128-131.

74 Хрістенко К. В. Ключові показники ефективності управління якістю продукції сучасного підприємства // // Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції магістрантів та аспірантів «Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених» (28-30 листопада 2023 р.). – Харків: НТУ “ХПІ”. – С. 313.

75 Хрістенко К. В. Оптова торгівля як сфера підприємництва // Матеріали студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні дослідження молоді», 21 листопада 2020 р. – Харків: НТУ “ХПІ”. – С. 117-119.